

Intervé el PRESIDENT (sorpresa per les dades facilitades pel Sr. Font i Solsona i convenciment de l'eficàcia del seu treball). — M. COLL I ALENTORN, Secretari.

14 abril 1951: Art i Arqueologia. — Presideix el Sr. JOSEP DE C. SERRA I RÀFOLS.

El PRESIDENT informa sobre el II Congrés Arqueològic Nacional, tingut a Madrid del 27 de març al 2 d'abril.

El Sr. FÈLIX DURAN I CAÑAMERAS exposa *Els orígens de Sant Joan de les Abadesses*. En el segle XI — diu — molts monestirs estaven minats en llur vida interior per rivalitats entre els monjos, les quals es posaven de manifest principalment en les eleccions d'abats o priors, i s'agreuaven per la intromissió dels grans senyors feudals veïns. Per tal d'evitar aquestes influències, moltes comunitats es constituïen en filials de grans monestirs que tenien la suficient independència per a resistir-les. Així ocorregué a Sant Joan de les Abadesses, que fou agregat a l'important cenobi de Sant Víctor de Marsella. No se sap quan tingué lloc aquesta agregació. En un document del 1070 es dona l'agregació per feta. Cap a l'any 1086 els monjos de Sant Víctor de Marsella foren expulsats de Sant Joan de les Abadesses, però hi tornaren el 1098 i hi estigueren fins el 1114, data en què foren expulsats definitivament. En aquest darrer període es començà a bastir l'església de Sant Joan de les Abadesses, segons un pla francès, amb girola de tres absidioles. Aquest pla, però, no es dugué a terme i l'església quedà sense acabar. Fora els monjos francesos, en continuar la construcció, no se seguí el pla anterior sinó que, degut segurament a la falta de mitjans econòmics, s'acabà perllongant la nau fins a dins la girola, estranya manera, de la qual, però, hi ha un antecedent a Sant Joan les Fonts, que fou també dependència de Sant Víctor de Marsella. On s'inspirà la planta de Sant Joan de les Abadesses? El més natural és que fos en la de la casa mare, Sant Víctor de Marsella. Però l'estat en què ha arribat a nosaltres l'església d'aquest monestir no permet de desxifrar la disposició antiga de l'edifici, de manera que no es pot treure cap conclusió.

Intervenien el PRESIDENT i els Srs. J. PUIG I CADAFALCH i R. SUNYER. — R. ALBERT I LLAURÓ, Secretari.

18 abril 1951: Història. — Presideix el Sr. PERE BOHIGAS.

El Sr. EMILI GIRALT I RAVENTÓS s'ocupa de *La viticultura i el comerç català en el segle XVIII*.¹ Després d'indicar la bibliografia i els arxius consultats, el comunicant fa una revisió de testimonis històrics dels segles XVII i XVIII que demostren com l'agricultura a Catalunya evolucionà fortament. Moltes terres, abans improductives, es posaren en explotació i el conreu de la vinya s'incrementà extraordinàriament a despeses dels cereals i del bosc. Estudia les raons d'aquesta substitució de conreus: la principal, el major rendiment econòmic de la vinya, degut a les possibilitats d'exportació. Es refereix al fet demogràfic, indicant que només amb abundor de braços — que vol dir abaratiment de jornals — fou possible l'artigitatge d'extenses zones i l'establiment de marges pels costers de les nostres muntanyes. Dóna dades estadístiques que demostren com la producció de l'aiguardent, estesa pertot, representava la partida més important del nostre comerç d'exportació. Les conseqüències que l'increment vitícola reportà sobre el nostre camp foren avan-

1. Aquesta comunicació ha estat publicada, en versió castellana, als «Estudios de Historia Moderna», II (1952), 159-176.

tatjoses, tant per al pagès — convertit en mig-amo, gràcies a la difusió dels contractes «a rabassa morta» i de parceria — com per al propietari. El comerç d'exportació de vins beneficià molt les poblacions litorals de Catalunya i donà una empenta decisiva a la marina catalana d'aquell temps. Entorn del comerç de vins es formaren companyies de noliejament i arrendament de vaixells, destinades a traficar activament amb Amèrica i el N. d'Europa. La producció vinatera provocà la naixença de la indústria de l'aiguarent — indústria en- sems rural i urbana —, i de la indústria dels boters que, principalment a Vilanova i a Reus, assolí proporcions extraordinàries. Els boscos de roure del país foren aviat insuficients per a nodrir la creixent indústria, i des de la segona meitat del segle XVII les botades i dogues són importades d'Itàlia i fins de l'Amèrica del Nord i de Cuba. Reus esdevé la gran capital d'aquest comerç exportador, i el seu mercat actuarà com a regulador de preus. L'amplitud mundial d'aquests negocis els exposa a la influència dels fets polítics. Durant la Revolució francesa, Catalunya ha de suportar una guerra de tarifes, puix que la República veïna vol impedir-nos d'exportar-hi els nostres vins. Les guerres amb la Gran Bretanya no solament pertorbaren el comerç del vi, sinó la mateixa agricultura.

Intervenen el PRESIDENT (felicità el Sr. Giralt, remarca l'interès dels temes d'Història econòmica i l'eficàcia dels arxius locals i particulars per a la Història general), i els Srs. F. DURAN I CAÑAMERAS (es refereix als contractes de «rabassa morta» i assenyala l'interès de l'arxiu de Can Guineu de Sant Sadurní d'Anoia), J. IGLÉSIES (indica que Onofre Manescal el 1604 ja diu que Reus devia la seva creixença al port de Salou), E. FORT I COGUL (recorda que la muntanya de la Selva del Camp havia estat vinatera, degut també a la fabricació familiar de l'aiguarent) i J. VILÀ I VALENTÍ (no creu que la comarca del Bages pugui parangonar-se amb les conseqüències del treball del Sr. Giralt, puix que la seva orientació és pirinenca i no pas mediterrània). — JOAN MERCADER, Secretari.

25 abril 1951: Llengua i Literatura. — Presideix el Sr. PERE BOHIGAS,

El Sr. JOSEP ROMEU exposa les seves investigacions sobre *Pere Serafi*. Diu que aquest poeta del segle XVI ha d'ésser identificat amb el pintor del mateix nom, del qual, però, ignorem el lloc i la data de naixença; només sabem l'any de les seves esposalles (1534) i el del seu sepeli (1567). En coneixem un sol llibre de poesies en català (1565) i sabem que n'havia escrit un altre en castellà i una Art poètica, també en castellà. Introducció dels metres italians al català, no per imitació d'En Boscà, sinó directament (com ho proven raons mètriques), maneja el sonet, el tercet, l'epístola i el capítol, però no l'*endecasillabo*. La seva coneixença de models italians, ultra les raons mètriques alludides, és evident per les influències dels *estilnovistes* i de Petrarca que hom troba a la seva poesia, i per les seves relacions amb P. P. de Montalbergo, pintor italià, traficant de llibres i amic d'En Serafi. Quant a les fonts de la seva poesia, el comunicant esmenta Ausiàs March i Joan Boscà (bé que En Serafi silenciï aquest darrer), i també els *estilnovistes* i Petrarca, algun poeta català del segle XV, i el record llunyà dels trobadors. El contingut de la poesia d'En Serafi és poc interessant i la seva expressió poc reeixida; en el que aconsegueix de sobresortir és en les peces d'inspiració popular directa o en les constituïdes per un refrany i unes cobles glossadores, a l'ús de l'època. No obstant, aquest poeta cincentista interessa com a document de l'època, com a porta oberta a un segle de davallada i pels intents d'aclimatació dels metres italians, independentment d'En Boscà i de la poesia castellana.